

**ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ
ВИХОВАТЕЛІВ ДО ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ
ТЕХНОЛОГІЙ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ III-IV РІВНІВ
АКРЕДИТАЦІЇ**

Модернізація сучасної освіти в Україні в контексті європейських вимог орієнтується на пошуки підходів до розв'язання нових освітніх завдань, активне впровадження в теорію та практику педагогічних нововведень. В інноваційних освітніх перетвореннях особливо високими є вимоги до рівня теоретичних знань і практичної підготовки майбутніх вихователів. Їх готовність до розроблення, апробації та впровадження в навчально-виховний процес педагогічних інновацій постає як необхідний компонент професійної готовності.

Аналіз основних досліджень і публікацій. У теорій та практиці педагогічної науки проблему готовності до використання інтерактивних технологій розкрито через декілька напрямів здійснення наукових досліджень, а саме: філософський аспект дослідження (В.П. Андрущенко, І.А. Зязюн, В.Г. Кремень та ін.); управлінський (В.В. Бондарь, Г.А. Дмитренко, О.А. Єльнікової, Л.С. Калініної, В.П. Маслова); андрагогічний (В.В. Олійника, Н.Г. Протасової, В.А. Семиченко, Т.М. Сорочан, Т.І. Сущенко); дидактичний (С.У. Гончаренка, О.Я. Савченка, В.А. Сластьоніна та ін.); концептуальні дослідження проблеми упровадження інтерактивних технологій (М.В. Кларін, О.Б. Коротаєва, В.Г. Кричевський, С.О. Мухіна, В.О. Паламарчук, О.І. Пометун, Г.К. Селевко, С.О. Сисоєва, В.Ф. Раєвський та ін.).

Формулювання цілей статті. Метою даної статті є обґрунтування з позиції системного аналізу поняття «готовності» майбутніх вихователів та представлення спецкурсу «Формування готовності майбутніх вихователів до використання інтерактивних технологій» як організаційно-педагогічної умови

підготовки конкурентоспроможного фахівця у вищих навчальних закладах III-IV рівнів акредитації.

Виклад основного матеріалу дослідження. Проблема готовності в контексті професійного становлення особистості професіонала – одна з найважливіших для загальної та професійної педагогіки. Актуальність дослідження цієї проблеми пояснюється декількома причинами. По-перше, економічними (це відповідь на вимоги ринку праці, адже сучасне суспільство потребує вже не лише системного й систематичного пізнання, оновлення інформації особистістю професіонала, а й активного освоєння нових видів діяльності фахівцем упродовж його професійної життєтворчості); по-друге, соціокультурними (це конструювання соціокультурних відносин між професіоналом та споживачем на основі врахування особистісних та культурологічних факторів); по-третє, науковими (це врахування нового типу раціональності для осмислення духовної та матеріальної діяльності, а також цінностей); по-четверте, освітніми (це створення відкритої системи неперервного професійного зростання особистості майбутнього фахівця упродовж життя та побудова життєвих пріоритетів на цьому шляху).

Аналіз психолого-педагогічної літератури з проблеми дослідження визначив, що дослідники пропонують різні дефініції змісту поняття «готовності», описуючи різні його параметри. Так, педагоги визначають два ключових підходи у визначенні змісту поняття «готовність до діяльності»: функціональний та особистісний.

Перший розглядає «готовність» як певний психологічний стан, установку, що функціонує на фоні загальної активності особистості (Д. Узнадзе, Г. Оллпорт, С. Рубінштейн, В. Сластьонін, А. Прангішвілі, М. Левітов та ін.). У свою чергу другий підхід розглядає «готовність» як систему інтегративних якостей, властивостей, знань, навичок особистості (К. Дурай-Новакова, М. Дьяченко, Л. Кандибович, Л. Кондрашова, К. Платонов, В. Моляко, А. Ліненко, С. Максименко, О. Пелех, О. Киричук та ін.).

У межах нашого дослідження ми ґрунтуємося на позиції системного аналізу й визначаємо «готовність» як інтегративне поняття, у якому виокремлюється функційна, структурна та особистісна модель.

Функційна модель у понятті «готовність» потрібна для того, щоб усвідомити її призначення з погляду можливості досягнення цілей. Аналіз функційної моделі готовності дозволив визначити, що педагоги і психологи її обґрунтовують через поняття «професійна готовність», розуміючи його як можливість досягнення цілей у педагогічній діяльності, тобто виконувати окремі професійно педагогічні функції, а саме: педагогічні (В. Сластьонін, О. Мороз); професійно-естетичні (Т. Зотєєва); психологічні (В. Моляко); морально-психологічні (Л. Кондрашова) [2].

Структурна модель описує межі системи, її елементний склад, відношення між елементами й зовнішнім середовищем, у якому готовність функціює [1].

Особистісна модель умотивовує залежність структурних і функційних властивостей системи від особистісних якостей, забезпечує взаємозв'язок між компонентами готовності та зовнішнім середовищем. Із позиції особистісного підходу все частіше науковці використовують термін «утворення» [3].

Проаналізувавши усе вищеперераховане, ми дійшли висновку, що готовність майбутнього вихователя – це інтегративна якість особистості, що об'єднує професійні знання, уміння, навички та особистісні якості, спрямовані на компетентне виконання професійної діяльності.

Однією із важливих якостей майбутнього вихователя, умов успішності його як професіонала є готовність до використання інтерактивних технологій. Адже сучасна система освіти вимагає від педагога не тільки подачі нових знань, а й формування творчої, мислячої особистості, на що спрямовані інноваційні технології та інтерактивні зокрема. Багато проблем, що постають перед вихователями, які працюють з інтерактивними технологіями, на нашу думку, пов'язані з низькою компетентністю з даної проблеми.

Ефективне впровадження інтерактивних технологій у навчально-виховний процес дошкільного навчального закладу вимагає від фахівців належного рівня теоретичних знань і практичної підготовки. Він повинен уміти спрямовувати навчально-виховний процес на особистість вихованця, вибудовувати свою професійну діяльність так, щоб кожна дитина мала необмежені можливості для саморозвитку.

Отже, у структурі професійно спрямованої особистості педагога готовність до використання інтерактивних технологій є показником його здатності нетрадиційно вирішувати актуальні для особистісно-орієнтованої освіти проблеми. Тому розробляючи модель формування готовності майбутніх вихователів до використання інтерактивних технологій ми використовували провідні ідеї теорії педагогічної діяльності, професійної готовності до педагогічної діяльності, а також теорії розвитку особистості.

У зазначеній моделі ми виділили однією із організаційно-педагогічних умов введення спецкурсу «Формування готовності майбутніх вихователів до використання інтерактивних технологій».

Мета спецкурсу – на основі теоретичної та практичної підготовки студентів вищих навчальних закладів до використання інтерактивних технологій, сформувати професійно значущі якості особистості майбутнього вихователя, відповідну концептуальність, панорамність професійного мислення, що забезпечить їх готовність до використання інтерактивних технологій в дошкільних навчальних закладах.

Основні завдання спецкурсу:

- ознайомити студентів з сутністю поняття «інтерактивні технології»;
- систематизувати підходи різних учених до класифікації інтерактивних технологій;
- навчити методики проведення дидактичних, виховних, розвивальних та соціалізуючих інтерактивних технологій у дошкільних навчальних закладах;
- визначити способи ефективного педагогічного керівництва інтерактивними технологіями під час навчально-виховного процесу;

- сформувати навички планування, організації та результативного здійснення навчально-виховної роботи з дошкільниками засобами інтерактивних технологій;

- вміти підбирати адекватні інтерактивні технології до теми заняття та його учасників;

- вміти керувати групою та контролювати роботу учасників заняття.

Нами була розроблена програма спецкурсу «Формування готовності майбутніх вихователів до використання інтерактивних технологій», який складається з 32 аудиторних годин.

Виходячи з мети та завдань спецкурсу, структурно він побудований як тренінгові заняття. На основі дослідження М.І. Скрипник [4] кожна тема тренінгового заняття рубрикується у тематичному, діяльнісному та рефлексивному контексті.

Тематичний контекст має на меті перегляд тем, які розкривають сутність та значення інтерактивних технологій, їх класифікацію та методика використання. Діяльнісний контекст дає змогу студентам на практиці використовувати отримані знання, а рефлексивний контекст подачі матеріалу має на меті аналіз та оцінку результатів власної роботи студентів, визначення причин недоліків і невдач з подальшою корекцією дій. Адже, студент, здатний до рефлексії має можливість бути краще підготовленим до компетентної професійної діяльності.

Оскільки інтерактивні технології – це різновид особистісно-орієнтованих технологій, то умовою їх використання є врахування індивідуальних особливостей студентів. Тому перша тема спецкурсу «Діагностика готовності майбутніх вихователів до використання інтерактивних технологій» спрямована на визначення рівня знань студентів про інтерактивні технології, рівня готовності студентів до використання інтерактивних технологій та рівня творчого потенціалу майбутніх вихователів.

Для цього ми пропонуємо використати інтерактивну вправу «Герб», тестові методики В. Ряховського, Є. Рогової «Оцініть свій творчий потенціал» та методику визначення загальних творчих здібностей людини (за М. Янцуром).

У наступній темі ми знайомимо із історією виникнення інтерактивних технологій та розкриваємо зміст поняття «інтерактивні технології». Тематичний етап знайомить студентів із двома підходами до виникнення даного поняття: технології, які походять від методів активного навчання та технології, що пов'язуються з груповою формою навчальної діяльності, яка виникла як альтернатива традиційним формам навчання.

Під час діяльнісного етапу ми пропонуємо студентам розробити часову модель «Історія виникнення інтерактивних технологій» за такими напрямками:

- 1) з позиції методів активного навчання;
- 2) з позиції групової форми навчальної діяльності.

На рефлексивному етапі викладач має змогу за допомогою інтерактивної технології «Незакінчене речення» дати студентам можливість оцінити зміст і діяльність на занятті, а сам викладач – отримає зворотний зв'язок, який фіксує найбільш важливі для студентів моменти заняття.

Наступна тема спецкурсу знайомить студентів із різноманітними підходами до класифікації інтерактивних технологій. Висвітлюються класифікація інтерактивних технологій навчання за Г. Сиротенком, О. Пометун, В. Ягуповим, А. Панфіловою, М. Скрипник, С. Кашлевим тощо. А також запропоновано розглянути класифікацію інтерактивних технологій за цільовими орієнтаціями гри (за Г. Селевком):

- дидактичні – мають на меті здійснювати організацію пізнавальної діяльності дітей дошкільного віку;
- виховні – покликані формувати моральні та естетичні позиції дітей;
- розвиваючі – спрямовані на розвиток творчих здібностей, мотивацію навчальної діяльності;
- соціалізуючі – сприяють навчанню спілкування [5].

Завданням для діяльнісного етапу є розробка кластеру з теми. Після чого студентам пропонують інтерактивну вправу «Бліц-дискусія», за допомогою якої студенти визначають яку класифікацію технологій доцільно використовувати для роботи з дітьми (рефлексивний етап).

Наступні теми розкривають суть та значення технологій, які ми віднесли до дидактичних інтерактивних технологій («Корови, собаки, кішки», «Що було б, якби...», «Історія з мішка», «Турбота про тварин», «Придумай запитання», «Хмарочос», «Метод фокальних об'єктів»); виховних інтерактивних технологій («Знайомство», «Павутина», «Що я люблю робити?», «Подорож», «Доброго ранку!»); розвиваючих інтерактивних технологій («Несподівані малюнки», «Очевидний надпис», «Історія з продовженням», «Карти Проппа»); соціалізуючих інтерактивних технологій («Знайомство», «Комплімент», «Дитина дня», «Дружна родина», «Моя сім'я», «Я допомагаю іншим», рольові ігри).

Студенти мають змогу не тільки теоретично познайомитись із запропонованими технологіями, а й спробувати використати їх на практиці. З цією метою на діяльнісному етапі заняття студентам пропонується розробити заняття із будь-якого розділу Базової програми розвитку дітей дошкільного віку з використання запропонованих інтерактивних технологій.

Заключна тема спецкурсу «Організаційно-педагогічні умови використання інтерактивних технологій», спрямована на розкриття організаційних та педагогічних умов, які слід створити для ефективного використання інтерактивних технологій на заняттях.

Для студентів розроблено методичний посібник «Формування готовності майбутніх вихователів до використання інтерактивних технологій», який дасть змогу майбутнім фахівцям самостійно вдосконалювати свої значення із визначеної тематики.

Висновки. У контексті сказаного стає зрозуміло, що процес формування готовності майбутніх вихователів до професійної діяльності має будуватись на найкращих навчальних технологіях, маючи на меті не тільки подання нового матеріалу, а й формування навичок до самовдосконалення. А це можливо

завдяки впровадженню інтерактивних технологій навчання, ефективна реалізація яких можлива за умови отримання майбутніми фахівцями відповідних теоретичних знань та практичного досвіду, які суттєво впливають на підготовку вихователів дошкільних навчальних закладів.

Література

1. Дурай-Новакова К.М. Формирование профессиональной готовности студентов к педагогической деятельности: Дис...д-ра пед. наук: 13.00.01 / К.М. Дурай-Новакова. – М., 1983. – 443 с.

2. Кондрашова Л.В. Теоретические основы воспитания нравственно-психологической готовности студентов педагогического института к профессиональной деятельности. Автор. дисс... докт. пед. наук: 13.00.01. – М., 1989. – 18 с.

3. Ліненко А.Ф. Педагогічна діяльність і готовність до неї : монографія / А.Ф. Ліненко. – Одеса: ОКФА, 1995. – 80 с.

4. Мистецтво бути педагогом: Тренінг / [укладач: М.І.Скрипник]. – К., 2006. – 110 с.

5. Селевко Г.К. Современные образовательные технологии: Учебное пособие для педагогических вузов и институтов повышения квалификации / Г.К. Селевко. – Москва : Народное образование, 1998. – 255 с.

Гончар Н.П.

ПРАКТИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ФОРМИРОВАНИЯ ГОТОВНОСТИ БУДУЩИХ
ВОСПИТАТЕЛЕЙ К ИСПОЛЬЗОВАНИЮ ИНТЕРАКТИВНЫХ
ТЕХНОЛОГИЙ В ВЫСШИХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЯХ III-IV УРОВНЕЙ
АКРЕДИТАЦИИ

В статье рассматривается системный анализ понятия «готовности». Определены значения функциональной, структурной и личностной моделей

интегративного понятия «готовности». Представлено одно из организационно-педагогических условий формирования готовности будущих воспитателей к использованию интерактивных технологий – спецкурс «Формирование готовности будущих воспитателей к использованию интерактивных технологий». Определены цели, задачи и структуру спецкурса, которая построена в тематическом, деятельностном и рефлексивном контексте.

Ключевые слова: готовность, профессиональная готовность, спецкурс, интерактивные технологии, тематический контекст, деятельностный контекст, рефлексивный контекст.

Honchar N.

**PRACTICAL ASPECTS OF READINESS FUTURE PRE-SCHOOL EDUCATORS
TO INTERACTIVE TECHNOLOGY IN HIGHER EDUCATIONAL
INSTITUTIONS OF III-IV LEVELS OF ACCREDITATION**

The question of the systematic analysis of the concept of "readiness" are devoted in the article. Defined values of functional, structural and personal models of integrative concept of "readiness". Presented by one of the organizational and pedagogical conditions of formation of future pre-school educators to use interactive technologies – special course "Formation willingness future pre-school educators to use interactive technologies". Defined purpose, objectives and structure of the special course which is built in a thematic, active and reflexive context.

Keywords: readiness, professional readiness, special courses, interactive technology, thematic context, activity context, reflective context.